7/1498 246-3-

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
Siyaset Planlama Genel Müdürlüğü

SAYI: SPGM/151-134
KONU: Yazılı soru önergesi

23 Mart 2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 25.02.2000 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/1498-4366/10453 sayılı yazıları.

Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Avni Doğan'ın ilgide kayıtlı yazılarında bahsekonu soru önergesinin yanıtları ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla arzederim.

İsmail CEM
Bakan

7/1498 -4-
247

KAHRAMANMARAŞ MİLLETVEKİLİ SAYIN AVNİ DOĞAN TARAFINDAN DIŞİŞLERİ BAKANI SAYIN İSMAİL CEM'E YÖNELTİLEN YAZILI SORU ÖNERGESİNİN YANITI

SORU 1:

17-18 Şubat tarihleri arasında, Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat'ta özel bir Türk şirketi tarafından, Türk iş adamlarının girişimciliğine örnek olacak tarzda, o ülkenin en büyük alış-veriş ve kültür merkezi hizmete açılmıştır. Sözkonusu alış-veriş merkezinin açılışına ülkemizden de bir uçak dolusu saygın iş adamlarımız, gazetecilerimiz ve sanatçılarımız iştirak etmişlerdir.

Türkmenistan Devlet Başkanı Sayın TÜRKMENBAŞI'nın onur konuğu olduğu bu açılış törenlerine ülkemizin Türkmenistan Büyükelçisi davet edildiği halde iştirak etmiş midir?

CEVAP 1:

Büyükelçi Oktay ÖZÜYE, Yimpaş Alış-Veriş Merkezi'nin açılış törenine, izleyen sorulara verilen cevaplardaki açıklamalar nedeniyle iştirak edememiştir.

SORU 2:

Türkmenistan Büyükelçisi bu açılış törenlerine iştirak etmedi ise bunun bir nedeni var mıdır?

CEVAP 2:

Türkmenistan'da kamu binaları, hastaneler, yollar, parklar, abideler, sanayi tesisleri gibi projelerin, milli günlere yakın tarihlerde tamamlanması ve açılışlarının bu dönemde yapılması geleneği vardır. 19 Şubat 2000 tarihinde kutlanan ve Türkmenistan milli günlerinden olan Bayrak Bayramı vesilesiyle de haftanın tümünü kapsayacak biçimde benzer açılış törenleri gerçekleştirilmiştir. Bunlar sırasıyla aşağıdaki gibidir:

16 Şubat Çarşamba

- Türkmenbaşı Şehri'nde (Hazar Denizi kıyısında) Petrol Rafinerisi'nin bir Türk şirketi tarafından inşa edilen Yüksek Oktanlı Benzin Üretme Tesisleri'nin açılışı.

Büyükelçi ÖZÜYE sözkonusu tören vesilesiyle 16 Şubat günü Aşkabat'a giden ve aralarında Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanımız Sayın Ziya Aktaş ile Bakanlığımız eski Müsteşarı emekli Büyükelçi Sayın Nüzhet KANDEMİR'in de bulunduğu heyeti karşılamış, 16 Şubat akşamı şirketin Aşkabat'ta düzenlediği etkinliklere katılmış, 17 Şubat günü Türkmenbaşı Şehri'ne uçakla gidip dönerek açılış töreninde bizzat hazır bulunmuştur.

17 Şubat Perşembe

- Devlet Başkanı'nın Aşkabat'taki yabancı misyon şeflerini kabulü.

Büyükelçi ÖZÜYE bahsekonu kabule katılmış ve Sayın Cumhurbaşkanımızın Sayın Türkmenbaşı'na 60. Doğum Yıldönümü münasebetiyle göndermiş olduğu hediyeyi takdim etmiştir.

18 Şubat Cuma

- Aşkabat'ın 20 km. yakınındaki Kıpçak Şehri'nde bir Türk şirketi tarafından gerçekleştirilen Yem ve Süt Ürünleri Tesisleri'nin açılışı.

- Kıpçak'ta Sayın Türkmenbaşı'nın annesi Kurbansultan Ece Anıtı'nda düzenlenen tören ve aynı mahalde Türkmenbaşı tarafından verilen "Sadaka" yemeği.
- Bir Türk Holdinginin de ortak olduğu "Aşkabat Tekstil Fabrikası"nın açılış töreni ve buna bağlı etkinlikler.

Büyükelçi ÖZÜYE yukarıda anılan törenlere ve diğer etkinliklere iştirak etmiştir.

19 Şubat Cumartesi

(Türkmenistan Devlet Protokolü tarafından verilen program)

10:00	Bayrak Bayramı resmi töreni ve geçit resmi
11:00	Polimeks adlı Türk Firması tarafından inşa edilen alış-veriş merkezinin açılışı
12:00	Yimpaş-KST Firmamız tarafından yaptırılan alış-veriş merkezinin açılışı
12:30	Asist isimli Türk Firması tarafından inşa edilen Türkmenistan Milli Matbuat Merkezi'nin açılışı
16:00	Bayrak Bayramı vesilesiyle Kongre Sarayı'nda düzenlenen gösteri
18:30	Şehir meydanında havai fişek gösterisi
20:00	Türkmenistan Hükümeti'nce düzenlenen resepsiyon

Yukarıda belirtilen 19 Şubat programının öğleden önceki bölümü Sayın Türkmenbaşı tarafından son anda değiştirilmiştir:

Sayın Türmmenbaşı resmi törenden sonra, önce Mensel adlı Türk Firması tarafından inşa edilen bir yol ile İranlılar tarafından inşa edilen bir alt geçidi açmayı, daha sonra sırasıyla Yimpaş Alış-veriş Merkezi ile Polimeks Alış-veriş Merkezi'ni açmayı kararlaştırmış olup, programdaki bu değişiklikler protokol tarafından zamanında bütün konuklara duyurulamamıştır.

Nitekim Büyükelçi ÖZÜYE, elindeki program uyarınca Saat 11:00'de Polimeks Firması'nın inşa ettiği alış-veriş merkezine gitmiş ve aralarında Gürcistan, Libya, İngiltere Büyükelçilerinin, BM Aşkabat Temsilcisi'nin ve bazı Türkmen yetkilerinin bulunduğu bir grupla birlikte bu değişiklikliği sonradan öğrenmiştir. Törenlerin şehirde yarattığı sıkışıklık ve Devlet Başkanı'nın yer değiştirmeleri sırasında güzergahındaki yolların trafiğe kapatılıyor olmasını dikkate alarak Büyükelçi ÖZÜYE, en iyi çözümün Sayın Türkmenbaşı'nı bulunulan yerde beklemek olduğu sonucuna varmıştır. Bu bekleyiş sırasında Polimeks Firmamızın da yardımıyla Büyükelçi ÖZÜYE meslekdaşlarına evsahipliği yapmıştır. Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere Büyükelçi ÖZÜYE, Yimpaş Alış-veriş Merkezi'nin açılış töreninde iradesi dışındaki sebeplerle bulunamamıştır.

Büyükelçi ÖZÜYE'nin daha sonra görüştüğü Mensel Firması yetkilileri, inşa ettikleri şehir içi yolun Türkmenbaşı tarafından açılacağını 19 Şubat sabahı resmi tören sırasında öğrendiklerini ve telaşla bir iki düzenleme yapabildiklerini ifade etmişlerdir. Sözkonusu firma yetkilileri bu durum çerçevesinde Büyükelçi ÖZÜYE'nin bulunmayışını anlayışla karşılamışlardır.

Sözkonusu aksama dışında Büyükelçi ÖZÜYE 16-19 Şubat dönemindeki bütün programlara, bu arada Büyükelçiliğin olağan çalışmasını ve Bakanlığımızın ve o dönemde Bakü'de bulunan Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi Mithat BALKAN'ın Hazar Geçişli Boru Hattı ile ilgili çok ivedi nitelikteki ve yüksek düzeyde girişim gerektiren bazı talimatlarını da yerine getirerek görevini eksiksiz olarak ifa etmiştir.

7/1498 -7-
250

SORU 3:

Türkmenistan'da Sayın Türkmenbaşı'nın onur konuğu olarak karşılanan işadamı, gazeteci ve sanatçılarımız, Türkmenistan Büyükelçisi tarafından kabul edilmişler midir?

CEVAP 3:

Yimpaş-KST tarafından yaptırılan alış-veriş merkezinin açılışı vesilesiyle özel uçakla Aşkabat'a giden işadamı, gazeteci ve sanatçıların kimler olduğu hakkında Büyükelçi ÖZÜYE'ye önceden herhangi bir bilgi verilmemiştir. Sözkonusu konukların "Sayın Türkmenbaşı'nın onur konuğu" oldukları hususunda Aşkabat Büyükelçiliğimizde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Sözkonusu konuklardan hiçbiri Büyükelçi ÖZÜYE'den randevu talebinde bulunmamıştır.

SORU 4:

Yatırım yapan şirket başka bir Türk Şirketi olsaydı Türkmenistan Büyükelçisi yine de açılış törenlerine gelmeyecek miydi?

CEVAP 4:

T.C. Aşkabat Büyükelçisi Oktay ÖZÜYE bütün Türk şirketlerine eşit davranmakta ve yakın ilgi göstermektedir. Bu tutumunu sadece açılış törenlerinde değil, yeni işlerin alınması ve mevcut işlerde karşılaşılan sorunların çözülmesi sırasında da sürdürmektedir.

Büyükelçi ÖZÜYE 23 aydır sürdürdüğü sözkonusu görevi sırasında büyük veya küçük firmalarımızın, düzeyi ne olursu olsun tüm yetkililerinin randevu talebini istisnasız kabul etmiştir. Bunlar arasında Rahmi KOÇ, Üzeyir GARİH, Kadir SEVEN, Nurettin ÇARMIKLI, Erol ÜÇER, Haluk KAYA gibi iş dünyamızın önde gelen temsilcileri bulunduğu gibi, Türkmenistan'da iş yapmak isteyen daha mütevazı düzeydeki çeşitli girişimcilerimiz de mevcuttur. Bu çerçevede Büyükelçi ÖZÜYE, Yimpaş Alış-Veriş Merkezi'nin Müdürü olan Tevfik ARSLAN ile, talebi üzerine 4 Şubat 2000 tarihinde Aşkabat Büyükelçiliğimizde görüşmüştür.

7/1498 -9
252

SORU 5:

Ülkemizin yüzakı olan işadamlarımızın dış yatırımları karşısında duyarsız kalan Büyükelçimizin Türkmenistan'da o tarihlerde daha önemli ne gibi işleri olabilir?

CEVAP 5:

Büyükelçi ÖZÜYE'nin, belirtilen alış-veriş merkezinin açılış töreninde yeralmasına engel olan nedenler ikinci soruya cevaben verilmişti. Bu soruda ilave unsur olarak yeralan, yapılan işlerin önemi konusunda ise, Büyükelçi'nin göreve başladığı tarihten sonraki dönemde Türkiye ile Türkmenistan arasındaki ekonomik ilişkilerin katettiği mesafenin dikkate alınmasında fayda görülmektedir.

Büyükelçi ÖZÜYE'nin göreve başladığı 1998 Mart sonunda Türkmenistan'ın Rusya ve Ukrayna'ya olan gaz ihracının durdurmuş olmasının yarattığı finansman güçlükleri nedeniyle ülkemiz ile olan ekonomik ve ticari ilişkileri durgunluk safhasına girmişti. Buna mukabil şu anda Türkmenistan'daki firmalarımız önemli projeleri tamamlamakta ve yeni sözleşmeleri müzakere etmektedirler. Diğer yandan, Türkmenistan'ın toplam dış ticaretinde 1999 yılı itibariyle Türkiye birinci sırada yer almaktadır. Sözkonusu gelişmede Büyükelçi ÖZÜYE'nin yürüttüğü özverili çalışmaların payı olduğu düşünülmektedir.

SORU 6:

Dışişleri Bakanlığı olarak sözkonusu Büyükelçi hakkında işlem yapmayı ya da Büyükelçiyi geri çağırmayı düşünüyor musunuz?

CEVAP 6:

Sözkonusu soru önergesinin alınmasını müteakip, Türkmenistan ile ikili siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi takip eden Bakanlığımız birimleri ile görüşülmüştür. Bakanlığımız ilgili birimleri Büyükelçi ÖZÜYE'nin ikili ilişkilerimizi başarıyla yürütmekte olduğunu teyid etmişlerdir.

İki yıldır Aşkabat'ta görev yürüten Büyükelçi ÖZÜYE hakkında bir özel şirketimizin faaliyeti ile ilgili olarak ilk kez soru önergesi verilmiştir.

Büyükelçi ÖZÜYE, Aşkabat Büyükelçiliğimizdeki olağan görev süresinin hitamında Bakanlığımız Merkez Teşkilatındaki görevine dönecektir.